

L'ambigüitat: nous camins, velles fronteres

Jordi Fortuny
Pau Francesch
Neus Nogué
Lluís Payrató (eds.)

UBe

**L'ambigüitat:
nous camins,
velles fronteres**

L'ambigüitat: nous camins, velles fronteres

Jordi Fortuny
Pau Francesch
Neus Nogué
Lluís Payrató (eds.)

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions

Índex

Presentació	
<i>Jordi Fortuny, Lluís Payrató</i>	9
Els límits entre l'ambigüitat i altres casos d'indeterminació. Des de la gramàtica fins a la pragmàtica	
<i>Jordi Fortuny, Lluís Payrató</i>	13
Ambigüitat lingüística i enginyeria conceptual: els termes del gènere	
<i>Manuel García-Carpintero</i>	39
Sobre la funció expressiva del dret: ambigüitat i pragmàtica en la construcció d'ecosistemes jurídics intel·ligents	
<i>Pompeu Casanovas</i>	55
L'ambigüitat lèxica és útil i necessària	
<i>Gemma Boleda</i>	121
L'ambigüitat digital. Reptes en el processament del llenguatge natural	
<i>Mariona Taulé, Mireia Farrús</i>	135

Presentació

Com altres paraules que es fan servir sovint a l'hora de parlar de certs temes lingüístics, *ambigüitat* és un terme que prové del llenguatge corrent i que, justament, resulta també ambigu perquè pot tenir múltiples interpretacions.

A la trenta-unena edició del Col·loqui Lingüístic de la Universitat de Barcelona (CLUB), celebrada el 27 d'octubre de 2023 a la Facultat de Filologia i Comunicació, ens vam proposar estudiar el fenomen de l'ambigüitat lingüística des de diferents perspectives, des de les més «internes» a la llengua, és a dir, les que fan referència al sistema gramatical però també al seu ús, fins a les més «externes», associables sobretot amb els camps filosòfic i jurídic. Des de les primeres, ens vam demanar fins a quin punt l'ambigüitat es pot diferenciar de fenòmens com la generalitat de sentit, la vaguetat o la sensibilitat al context; des de les segones, vam exposar com es maneja l'ambigüitat en la construcció d'ecosistemes jurídics intel·ligents, per una banda, i en l'enginyeria conceptual, per una altra.

També vam abordar el tema de l'ambigüitat en relació amb el de la variació funcional, descrivint algunes diferències evidents que presenten, en aquesta dimensió, els registres lingüístics, des dels tècnics als literaris. Així mateix, ens vam plantejar el com i el perquè dels diversos significats de les paraules en l'ús, i vam abordar el fenomen en l'anotació de corpus digitals i en les tecnologies de la parla.

La intenció general d'aquesta edició del CLUB era obrir nous interrogants que anessin més enllà de la recerca que havíem dut a terme i que ens servissin per dissenyar (les) línies de recerca futures. Més concretament, vam procurar, en primer lloc, ampliar l'abast empíric del nostre grup de recerca, apuntant certs fenòmens propers a l'ambigüitat però que fins ara hem retingut a la sala d'espera. Això és conseqüència dels resultats de la recerca que hem desenvolupat més recentment. En segon lloc, vam intentar construir ponts entre diferents disciplines que d'una manera o altra tracten de l'ambigüitat i d'altres fenòmens emparentats, com ara la lingüística i la filosofia del llenguatge, la pragmàtica lingüística i el dret, i la teoria lingüística i la lingüística computacional. I, en tercer lloc, vam voler propiciar el diàleg entre els ponents, però alhora també entre els assistents i els ponents.

Justament per propiciar el diàleg vam estructurar la jornada de manera que cada un dels dos grans blocs de comunicacions orals previstos es clogués

amb una taula rodona en què intervinguessin les persones convidades i amb un torn de paraula obert a tots els assistents. Tant els vídeos de les comunicacions orals com els de les taules rodones estan publicats al portal de vídeo UBtv: www.ub.edu/ubtv/colleccio/congressos-i-jornades/club-31-lambiguitat-un-enfocament-interdisciplinari-2-20393.

Els articles d'aquest volum desenvolupen substancialment les idees presentades a les comunicacions orals. Així, a l'article inicial, Jordi Fortuny i Lluís Payrató presenten la propietat de la indeterminació lingüística, segons la qual les expressions lingüístiques no determinen tots els aspectes de la seva interpretació. En primer lloc, defineixen i il·lustren quatre tipus d'indeterminació lingüística: l'ambigüitat, la generalitat de sentit, la sensibilitat al context i la vaguetat; en segon lloc, revisen com s'ha tractat la indeterminació, i sobretot l'ambigüitat, en els estudis pragmàtics; i, finalment, plantegen com influeix en aquests fenòmens (el factor de) la variació funcional o estilística.

Al segon article Pompeu Casanovas comença observant la importància de la relació entre la pragmàtica lingüística i la concepció expressiva del dret. En la primera part de l'article Casanovas investiga l'ambigüitat pragmàtica en el camp del dret a partir d'una perspectiva pragmàtica lingüística i cognitiva, i en la segona part ofereix una exploració dels ecosistemes jurídics des del punt de vista de les ciències del disseny. Aquesta segona part acaba relacionant la descripció de capes de significació en dret amb la descripció del compliment jurídic automàtic i/o semiautomàtic, i avançant una sèrie de tesis relatives a l'ambigüitat.

Al tercer article Manuel García-Carpintero té com a objectiu investigar com certs debats filosòfics entenen els termes de gènere, com ara *home* o *dona*. García-Carpintero comença oferint un resum de l'«externalisme» filosòfic relatiu al significat dels termes naturals, com *aigua*, i tracta posteriorment dels termes de gènere tenint en compte especialment el debat de si la filosofia ha d'incloure el que s'anomena *enginyeria conceptual*. L'autor conclou la seva contribució argumentant a favor d'una forma de pluralisme per als termes de gènere.

Al quart article Gemma Boleda defensa que l'ambigüitat lèxica és una propietat essencial de les llengües naturals. L'autora argumenta que l'ambigüitat lèxica és beneficiosa cognitivament, ja que facilita tant l'adquisició com l'ús de les llengües naturals. Tanmateix, segons Boleda, l'ambigüitat té una contrapartida negativa: crea dificultats comunicatives. En conseqüència, les llengües naturals han d'oferir una solució de consens entre la simplicitat cognitiva i l'adequació comunicativa, un equilibri que l'autora anomena «principi Rínxols d'Or».

Al capítol final, Mariona Taulé i Mireia Farrús ofereixen una visió panoràmica dels reptes que presenta l'ambigüitat en el camp de les tecnologies de la llengua, tant en els textos escrits com en la llengua oral i les tecnologies de la parla. Taulé i Farrús emfatitzen que l'ambigüitat segueix sent la dificultat principal a l'hora d'elaborar models de llenguatge i assenyalen els problemes addicionals que apareixen en la síntesi de veu, els quals no es presenten crucialment a l'hora de desambiguar textos escrits.

Al llarg de tot el llibre, doncs, retrobem aquest desig d'indagar en el coneixement del que de debò representa l'ambigüitat: en l'ús lingüístic —i en dominis o registres molt diversos, des del món jurídic al literari, passant pel llenguatge corrent—, en els sistemes lingüístics, en la capacitat cognitiva i, en definitiva, en el món de les ciències del llenguatge, amb moltes àrees d'anàlisi interconnectades i diverses. Per acabar, confiem que aquest desig i la intenció que ens ha mogut s'hagin concretat en propostes que ajudin al progrés de la recerca, a aprofundir la investigació d'un camp d'estudi on sovint —si no *sempre*— es dibuixen els nous camins i les velles fronteres que hem recollit en el títol de l'obra.

JORDI FORTUNY
PAU FRANCESCH
NEUS NOGUÉ
LLUÍS PAYRATÓ

Els límits entre l'ambigüitat i altres casos d'indeterminació. Des de la gramàtica fins a la pragmàtica¹

Jordi Fortuny

Lluís Payrató

Departament de Filologia Catalana
i Lingüística General
Universitat de Barcelona

1. INTRODUCCIÓ

Una propietat característica de les expressions de les llengües naturals és que no determinen tots els aspectes de la seva interpretació. Aquesta propietat, que anomenem *indeterminació lingüística*, és central per entendre com s'estructura el llenguatge, quina és la relació entre la gramàtica, la semàntica i la pragmàtica, com processem la parla i com podem dissenyar sistemes artificials que processin textos de diferent naturalesa.

Aquest article té com a doble objectiu definir i il·lustrar els diferents tipus d'indeterminació, i revisar com s'han tractat en els estudis de pragmàtica. A la secció 2 il·lustrem quatre tipus bàsics de fenòmens indeterminats fent èmfasi en les propietats que els distingeixen; aquesta secció és clarament preliminar, en el sentit que pretén presentar els conceptes bàsics en els quals d'una manera o altra aprofundiran la resta de contribucions d'aquest volum. A la secció 3 mostrem com s'ha tractat la indeterminació, i sobretot l'ambigüitat, des d'una perspectiva pragmàtica. I, finalment, a la secció 4 es planteja com influeix en aquests fenòmens el factor de la variació funcional o estilística.

1 Aquest treball ha estat subvencionat pels projectes de recerca PID2019-104453GA-I00 i PID2023-146903NB-I00, tots dos del Ministeri de Ciència i Innovació, i pel projecte de recerca 2021SGR01084, de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca. Volem agrair a Neus Nogué les múltiples millores que ens ha suggerit.

2. TIPUS D'INDETERMINACIÓ

Considerem, per començar, les expressions següents:

- (1) a. Es busquen graduats en Filosofia o doctors en Dret [que hagin obtingut el títol després del gener del 2021].
- b. La meva germana s'ha casat.
- c. Tu i tu, veniu aquí.
- d. En Pau és alt.

Suposem que algú s'ha graduat en filosofia l'any 2020. Suposem també que no s'ha doctorat en dret. Si llegeix l'anunci laboral (1a), no podrà decidir si és un candidat apte per presentar-se al procés de selecció. El seu dubte —expressat en termes sintàctics— és si l'antecedent de l'oració de relatiu emmarcada per claudàtors a (1a) és *doctors en dret* o bé la disjunció *graduats en filosofia o doctors en dret*. Representem, per claredat, aquestes dues interpretacions a (2).

- (2) a. [[graduats en filosofia] o [[doctors en dret] [que hagin obtingut el títol després del gener del 2021]]]
- b. [[[graduats en filosofia] o [doctors en dret]] [que hagin obtingut el títol després del gener del 2021]]

En el cas que (1a) s'interpreti sintàcticament com s'indica a (2a), la persona satisfà les condicions per presentar-se al procés de selecció, ja que s'ha graduat en filosofia; notem que a (2a) l'oració de relatiu en qüestió afecta només *doctors en dret*.

Si sentim (1b), necessitem informació addicional per determinar, per exemple, si la germana de l'emissor és més gran o més jove que l'emissor de l'afirmació (1b). Pel que fa a (1c), no podem determinar les referències de les dues ocurrences del pronom personal *tu* ni la del díctic espacial *aquí* sense contextualitzar (1c) en un acte de parla concret. I, finalment, si en Pau fa 1,77 metres i emmarquem l'afirmació (1d) en la població catalana adulta actual, qui pot determinar si (1d) és vertadera o falsa?

Almenys en lingüística, hi ha un consens notable a l'hora d'admetre que, d'aquestes quatre expressions, estrictament només (1a) és *ambigua*. La resta, tot i ser indeterminades, no són pròpiament ambigües. L'expressió (1b) ens il·lustra la *generalitat de sentit* del nom *germà/germana* i l'expressió (1c) ens mostra que la interpretació dels díctics *tu* i *aquí* és *sensible al context*. Finalment,

l'afirmació (1d) conté l'adjectiu *alt(-a)*, que en aquest cas no és ambigu, sinó que té un significat *vague*.

Ara bé, en què es basa aquest consens a l'hora de classificar els exemples de (1) en els diferents tipus d'indeterminació a què ens acabem de referir? Mirem d'aclarir-ho.

En lingüística és corrent concebre l'ambigüitat de la manera següent, tot i que poques vegades es defineix explícitament (vegeu, per exemple: Fortuny i Payrató, 2024; Sennet, 2021; Wasow, 2015; Wasow *et al.*, 2005; Zwicky i Sadock, 1975):

(3) Definició d'*ambigüitat*.

Una expressió és ambigua si (i només si) (a) admet diferents interpretacions i (b) aquestes diferents interpretacions no són concrecions d'una interpretació més general.

Si considerem de nou l'exemple (1a) i hi apliquem la definició d'*ambigüitat* de (3), podem observar que (1a) té dues possibles interpretacions: (2a) i (2b). A més, aquestes dues interpretacions no són concrecions d'una interpretació més general, cosa que quedarà més clara tot seguit. En conseqüència, (1a) és un exemple prototípic d'ambigüitat; es tracta, concretament, d'un cas d'ambigüitat sintàctica (o estructural), ja que podem analitzar o resoldre aquest tipus d'ambigüitats en el nivell d'anàlisi de la sintaxi (vegeu Fortuny [2024] per a una investigació sobre l'ambigüitat sintàctica).

Val a dir que les ambigüitats sintàctiques són molt corrents en les llengües naturals, tot i que els parlants gairebé mai en som conscients (Martin *et al.*, 1981). En general, som capaços d'escollir l'anàlisi sintàctica adequada al context comunicatiu de manera inconscient i sense fer, aparentment, cap esforç. De fet, poques vegades, pel que sabem, l'ambigüitat sintàctica provoca errors comunicatius entre parlants competents o comporta dificultats de resolució importants. En tot cas, Poscher (2011: 129) cita un cas destacable en aquest sentit:

A California statute governing the discharge of teachers allowed the dismissal of permanent employees in case of a «conviction of a felony or of any crime *involving moral turpitude*». It is syntactically ambiguous as to whether the moral turpitude requirement modifies only the last or both preceding expressions (Solan, 2005: 88).

És a dir, l'estatut de Califòrnia en qüestió, ¿permet acomiadar un treballador permanent que ha comès un crim greu («felony») si tal delicte greu no comporta vilesa moral («moral turpitude»)? El modificador *involving moral tur-*

pitute afecta només el segon component de la coordinació (*any crime*) o bé tota la coordinació (*of a felony or of any crime*)?²

Deixem de banda l'exemple (1a) d'ambigüitat sintàctica. És fàcil veure que les expressions (1b-d) no satisfan la definició de (3) d'*ambigüitat* i, per tant, no són ambigües. Vegem-ho cas per cas.

En el cas de (1b), és veritat que el nom *germana* (o *germà*) admet múltiples interpretacions i, per tant, satisfà la condició (a) de la definició (3) d'*ambigüitat*; en efecte, l'expressió *la germana de y* pot denotar un individu *x* més jove o més gran que *y*. Ara bé, aquestes diferents interpretacions són efectivament concrecions d'un significat més general: *x* és germà (o germana) de *y* si (i només si) *x* i *y* comparteixen almenys un progenitor. En aquesta definició de *germà/germana* és simplement indiferent si *x* és més gran o més jove que *y*. Aquesta observació ens porta a la definició següent de *generalitat de sentit* (Zwicky i Sadock, 1975; Atlas, 1989):

(4) Definició de *generalitat de sentit*.

Una expressió presenta *generalitat de sentit* si (i només si) (a) admet diferents interpretacions i (b) aquestes diferents interpretacions són concrecions d'un sentit més general.

Per tant, dit concisament i segons el nostre plantejament, l'única diferència entre *ambigüitat* i *generalitat de sentit* és que la condició (b) de la definició (4) de *generalitat de sentit* és la negació de la condició (b) de la definició (3) de *ambigüitat*.³

A fi de comparar els conceptes d'*ambigüitat* i *generalitat de sentit*, pot ser aclaridor introduir exemples d'*ambigüitats* lèxiques, és a dir, de paraules que

2 Un altre aspecte que encara és més difícil de resoldre és com s'ha de definir amb precisió *moral turpitude* ('vilesia moral'). Aquest problema no està relacionat estrictament amb l'*ambigüitat*, sinó amb el fenomen de la vaguetat, que introduïrem més avall; la qüestió és si es pot determinar de manera precisa per a tot comportament si tal comportament forma part del concepte de *moral turpitude* (o si té sentit fer més rigorós tal concepte), entès com «un acte o comportament que viola greument el sentiment o estàndard acceptat d'una comunitat» («an act or behavior that gravely violates the sentiment or accepted standard of the community»), tal com es defineix al diccionari legal *Merriam Webster*, www.merriam-webster.com/legal/moral%20turpitude. Fixem-nos que l'origen de la vaguetat del concepte de *moral turpitude* és justament l'adverbi deadjectival *gravely* ('greument') que d'alguna manera subjau a la seva definició.

3 Notem que és possible que en algunes llengües diferents paraules expressin el que en altres llengües són diferents concrecions d'un sentit general expressat per una mateixa paraula. En xinès, per exemple, 哥哥 (*gēge*) és el terme de parentiu per referir-se a un germà més gran, mentre que 弟弟 (*dìdì*) es refereix a un germà més jove.

satisfan la condició (b) de (3) i, lògicament, no la condició (b) de (4).⁴ Per exemple, el nom *ratolí* pot denotar un «mamífer rosegador de la família dels múrids» o bé un «aparell manual de localització de coordenades del cursor d'una pantalla d'ordinador que funciona per desplaçament sobre una superfície o que pot anar incorporat al teclat», segons les definicions del DIEC2. Plausiblement, aquestes dues interpretacions no són concrecions d'un significat més general, o almenys no és evident quin seria aquest significat del qual derivarien el significat de «mamífer rosegador [...]» i el d'«aparell manual [...]».⁵ Fixem-nos ara en les expressions següents:

- (5) a. No tinc cap ratolí.
- b. No tinc cap germana.

Crucialment, (5b) vol dir 'no tinc cap germana gran i no tinc cap germana petita', però (5a) no vol dir 'no tinc cap mamífer rosegador de la família [...] ni cap aparell manual de localització de [...]'. És a dir, no puc emprar l'expressió (5a) un únic cop, en un únic acte de parla, per expressar alhora que ni tinc tal rosegador ni tinc tal aparell. Sí que puc emprar (5b), però, per expressar que ni tinc germanes més petites ni tinc germanes més grans. Aquesta observació introdueix una propietat logicosemàntica fonamental que distingeix l'ambigüitat de la generalitat de sentit. Elaborem aquesta qüestió amb un cert deteniment.

Des d'un punt de vista lògic, la denotació d'un terme amb un significat genèric és la disjunció dels significats concrets que comprèn. Si ens cenyim al nostre exemple, el conjunt de germans de *y* comprèn tots els individus *x* que són germans de *y* més joves que *y* o bé més grans que *y*. La negació d'una disjunció, com la denotada per un terme amb significat general, equival a la conjunció de negacions, tal com fa explícit la llei de De Morgan següent:

$$\neg(P \vee Q) \leftrightarrow (\neg P) \wedge (\neg Q)$$

4 Vegeu Brohhagen i Boleda (2022) i Boleda (en aquest volum) pel que fa a l'ambigüitat lèxica.

5 Una altra cosa ben diferent és que els dos significats poguessin estar relacionats metafòricament en algun moment almenys per a alguns parlants. En anglès, el terme *mouse* 'ratolí' es va reaprofitar per referir-se a l'aparell electrònic en qüestió per la semblança superficial que hi ha entre la forma de l'aparell i la del petit mamífer rosegador. El català, igual que moltes altres llengües, va calcar aquest procés de creació d'un nou significat amb una paraula ja existent: *ratolí*. Ara bé, el fet que un terme denoti un significat bàsic i un altre de metafòric és diferent del fet que un terme tingui un sentit general amb múltiples concrecions.

Per tant, com hem afirmat més amunt, (5b) significa ‘no tinc cap germana gran i no tinc cap germana petita’.

En oposició al que acabem d’observar, la negació d’una ambigüïtat segueix sent una ambigüïtat, com s’observa concretament a (5a): l’afirmació *Tinc un ratolí* és ambigua i aquesta ambigüïtat es preserva en la negació *No tinc cap ratolí*. Aquesta diferència relativa al comportament de la negació respecte a l’ambigüïtat i a la generalitat de sentit ens porta a la següent propietat fonamental de l’ambigüïtat (vegeu Wurm i Lichte [2016] per a un comentari més extens d’aquesta propietat):

Propietat 1. La negació es distribueix per sobre de l’ambigüïtat, però no per sobre de la generalitat de sentit.

Siguem conscients que, d’acord amb el que acabem d’argumentar, la propietat 1 implica que no és correcte concebre l’ambigüïtat com una disjunció d’interpretacions, ja que la negació d’una ambigüïtat no equival lògicament a la negació d’una disjunció. Recordem que l’expressió *No tinc cap ratolí* no significa (en un mateix acte de parla) que no tinc cap mamífer rosegador de la família en qüestió ni cap aparell manual de localització d’un cursor. Ara bé, sí que és legítim analitzar semànticament la generalitat de sentit com una disjunció de significats concrets, com en el cas del terme *germà/germana*.

La propietat logicosemàntica 1 té repercussions a l’hora de distingir com processem expressions de llengües naturals amb ambigüïtat o amb generalitat de sentit. La propietat 1 implica que, per interpretar (5a), primer hem de determinar si *ratolí* denota un animal rosegador o un aparell manual; ara bé, és perfectament possible interpretar (5b) sense haver determinat si *germana* denota una germana més gran o més petita que l’emissor de (5b). Per tant, la diferència entre ambigüïtat i generalitat de sentit implica una diferència temporal: el processador ha de resoldre l’ambigüïtat de *ratolí* abans d’interpretar composicionalment (5a) i determinar, per exemple, quines són les seves condicions de veritat, mentre que no és necessari concretar el significat de *germana* abans d’interpretar composicionalment (5b).

La relació semàntica que hi ha entre el sentit general d’un terme i les seves possibles interpretacions o concrecions és formalment equivalent a la que hi ha entre un terme hiperònim i els seus hipònims. Observem, en aquest sentit, que *No tinc cap moble* significa que no tinc cap cadira, cap taula, cap armari, etc. Per tant, la negació d’un hiperònim equival lògicament a la conjunció de la negació dels seus hipònims.

Fixem-nos que la negació també es distribueix per sobre de les ambigüitats sintàctiques.

En primer lloc, notem que l'oració afirmativa *M'agraden els nois i les noies de París* es pot representar esquemàticament com a (6a) o com a (6b). Es tracta d'un cas d'ambigüitat estructural anàleg al de (1a): *de París* pot ser un adjunt de *les noies* o de la coordinació conjuntiva *els nois i les noies*.

- (6) a. M'agraden [els nois i [les noies de París]]
- b. M'agraden [[els nois i les noies] de París]

En segon lloc, comprovem que l'oració negativa *No m'agraden els nois i les noies de París* no és sinònima de la conjunció de negacions expressada a (7), tal com esperaríem si certament fos una seqüència ambigua:

- (7) No m'agraden [els nois i [les noies de París]] i no m'agraden [[els nois i les noies] de París].

Retornem a l'exemple (1c): *Tu i tu, veniu aquí*. Es tracta d'una expressió que conté dues ocurrències del pronom personal *tu* i una ocurrència de l'adverbi locatiu *aquí*. Aquestes categories són díctics/díctiques i el seu contingut semàntic varia contextualment en funció de l'acte de parla en què ocorren. No podem dir, però, que els díctics siguin ambigus, ja que tenen un únic significat clarament inequívoc: *tu* refereix a l'oient d'un acte de parla, igual que *jo* refereix a l'emissor d'un acte de parla. Si hi ha diversos oients en un acte de parla concret, esperem que diferents ocurrències de *tu* puguin referir, respectivament, a diferents oients, tal com s'observa a (1c). Atès que hi pot haver nombrosos actes de parla, cadascun amb diferents participants, esperem que la denotació de *jo* i *tu* pugui variar per adaptar-se a qui és el parlant i qui és l'oient en cada acte de parla.

D'acord amb el que acabem de dir, els pronoms *jo* i *tu* es caracteritzen, respectivament, per ser [+emissor] i [+receptor]; anàlogament, podem caracteritzar els pronoms de tercera persona del singular, com el pronom personal tònic o el determinant possessiu *seu/seva*, per ser [-emissor, -receptor]. Ara bé, prototípicament, aquestes categories no són díctiques, sinó anafòriques.

Val a dir que també és possible determinar un significat inequívoc per a l'adverbi locatiu *aquí* fent referència a l'acte de parla: *aquí* denota el lloc en què ocorre l'acte de parla o, per ser més precisos, un lloc que inclogui l'acte de parla; per exemple, si afirmo *Aquí tothom es queixa*, la denotació del díctic *aquí* pot ser el despatx 4.15 de l'aulari Josep Carner, la quarta planta sencera de

l'aulari Josep Carner, la Facultat de Filologia i Comunicació, etc. El lloc que denota *aquí* es fixa contextualment, però el que és decisiu és que, en el rerefons comunicatiu compartit pels interlocutors, aquest lloc inclogui el lloc de l'acte de parla. Notem, a més a més, que el significat del quantificador *tothom* és també sensible al context comunicatiu i es fixa coherentment amb el significat de l'adverbi locatiu *aquí*: dit informalment, *tothom* denota tots els individus del lloc en què ocorre l'acte de parla.

Hem fet veure que podem trobar, per als díctics, un significat inequívoc però sensible al context. Per aquest motiu, els díctics no són ambigus, i la sensibilitat al context és un fenomen diferent de l'ambigüitat. No hem discutit, però, si la sensibilitat al context és equiparable amb la generalitat de sentit. A fi de demostrar que la sensibilitat al context no és equiparable amb la generalitat de sentit, considerem, per concreció, el pronom personal *tu*. En primer lloc, *tu* pot tenir múltiples referents, com ja hem dit; de fet, pot referir a tots els possibles oients de tots els actes de parla de tots els mons possibles. Això podria fer pensar que tots aquests possibles referents són concrecions contextuais del tret semàntic [+oient]. Ara bé, podem estar segurs que *tu* no és una expressió de sentit general perquè una oració com *No és veritat que tu siguis corrupte* no és sinònima de l'oració *No és veritat que tots els possibles oients de tots els possibles actes de parla siguin corruptes*. El valor de veritat de la primera oració és variable en funció de qui sigui l'oient (*tu*) cada cop que s'emeti, però no el de la segona, que, en un món en què no *tothom* és corrupte, és una simple contingència amb independència de qui la senti.

Si les expressions sensibles al context (Donaldson i Lepore, 2012) no són ambigües ni infradeterminades, llavors han de constituir un tipus d'expressions indeterminades diferent que definim en els termes següents:

(8) Definició de *sensibilitat al context*.

Una expressió és sensible al context si (i només si) té una interpretació inequívoca que es concreta contextualment.

Finalment, considerem (1d): *En Pau és alt*. Aquesta expressió conté l'adjectiu *alt*, el qual, com és propi de la majoria d'adjectius de les llengües naturals, denota un predicat vague (Fara, 2000; Kennedy, 2019; Noguera i Clofent, 2009). Entenem que un predicat és vague quan hi ha certs casos per als quals no podem decidir si satisfan o no el predicat. Per exemple, si un home fa 2 metres, podem determinar que és alt, i si fa 1,50 metres, podem determinar que no ho és. Ara bé, si fa 1,77 metres, llavors no podem determinar si és alt o no. Podríem pensar que l'origen de la vaguetat és la manca de definició dels